

Beroende – en hjärnsjukdom som måste behandlas

Beroende är en obotlig men i många fall behandlingsbar hjärnsjukdom. Att hjärnan förändras när ett beroende uppstår är en delvis ny upptäckt i vetenskapen. Man kan med funktionell magnetkamerateknik se hur hjärnans belöningssystem har "kidnappats" av beroendet så att det bara aktiveras av det man är beroende av.

Hjärnans belöningssystem är till för att belöna oss för sådant som är nödvändigt för vår egen och vår arts överlevnad. Det är belöningssystemet som gör det njutningsfullt att äta, dricka, motionera och ha sex. När vi engagerar oss i dessa beteenden belönas vi och får minnen av våra njutningar så att vi upprepar dem.

Många andra aktiviteter som inte är lika livsnödvändiga kan förstås också vara njutningsfulla, åtminstone till en början. Det kan vara alkoholkonsumtion, rökning, användandet av narkotika eller spel. Problemet är att detta kan leda till att belöningssystemet "kidnappas" så att kopplingarna mellan nervcellerna (synapserna) ändras, vilket medför att den beroende till sist endast upplever belöning och njutning när man ägnar sig åt sitt beroende.

– Känslan kan bli så stark att den drabbade ägnar all sin vakna tid åt sitt beroende och därmed åsidosätter arbete, familj och fritidsaktiviteter. Ett beroende leder dessutom ofta till kriminalitet, säger professor Lars Olson vid Karolinska Institutet och som även sitter med i Hjärnfonden styrelse.

Han menar att förändringarna i hjärnan gör att det rör sig om en förvärvad hjärnsjukdom som är orsakad av en yttre omständighet (tillgång till alkohol, drog, spel) på samma sätt som man kan åsamkas sjukdom genom andra yttre omständigheter. Förutom att det måste finnas något i närheten att bli beroende av så kan förstås händelser under uppväxten spela stor roll.

– Den senaste forskningen visar att den genetiskt styrda vulnerabiliteten är viktig för hur det ska gå. Beroende är ett kroniskt tillstånd på samma sätt som t.ex. diabetes och återfallsfrekvensen är mycket lik den vid en rad andra kroniska sjukdomar som också har komplexa orsaker med kombination av miljö, gener, ålder och infektiösa agens.

Forskning pågår för att förstå vad som gör att belöningssystemet "kidnappas". Man vet redan att det finns starka ärftliga riskfaktorer. Vissa individer löper, på grund av de genvarianter de bär på, betydligt större risk än andra att utveckla beroendesjukdom. På sikt är den nu snabbt ökande genetiska kunskapen goda nyheter, eftersom en djupare förståelse för de molekylära mekanismerna bakom beroendesjukdom är viktig för våra möjligheter att finna nya behandlingsstrategier. Sådan kunskap torde även minska fördomarna hos de icke-beroende och skuldkänslorna hos de drabbade.

– Viktigt att nämna är dock att personer som bär på genetiska riskfaktorer för beroende inte är dömda till missbruk och att om de ändå utvecklar ett missbruk, så kan det i många fall behandlas. Därför är det väldigt viktigt att ställa diagnos och sätta in individanpassad behandling. Ju tidigare behandlingen börjar, desto större chans har den som är beroende att leva ett fullgott liv utan kriminalitet eller förstörda relationer, avslutar Lars Olson.

Fakta Hjärnfonden

Hjärnfonden är en ideell skattebefriad insamlingsstiftelse med syfte att främja forskning och sprida information om hjärnans sjukdomar, skador och funktionsnedsättningar. Verksamheten bygger på frivilliga bidrag och gåvor. Varje år delar Hjärnfonden ut stipendier till forskare som nyligen doktorerat samt större anslag till kvalitativa forskningsprojekt. En vetenskaplig nämnd bestående av ett 20-tal av landets främsta neuroprofessorer granskar ansökningarna. För mer information om Hjärnfonden: www.hjarnfonden.se. Under 2009 är Hjärnfonden förmånstagare till Lions Röda Fjäderskampanj till förmån för beroendeforskningen. www.rodafjadern.se

Presskontakt

Mats Persson, Kommunikatör, Hjärnfonden

018-67 72 62

0730-517 553

Mats.persson@hjarnfonden.se

Lars Olson, professor Karolinska Institutet

070-670 33 88

lars.oslon@ki.se